

Λεωνίδας Πασχαλίδης, Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας, Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Είναι πλέον γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει εγκαταλείψει την Ευρωπαϊκή Ένωση από τα μεσάνυχτα της 31^{ης} Ιανουαρίου 2020, τριάντα σχεδόν χρόνια μετά από το σχετικό δημοψήφισμα τον Ιούνιο του 2016. Εκείνο που θα πρέπει να επισημάνουμε όμως από την αρχή είναι ότι τίποτε δεν θα αλλάξει μέχρι τουλάχιστον το τέλος του 2020 γιατί παρόλο που το ΗΒ είναι εκτός της ΕΕ θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει πλήρως το Κοινοτικό Κεκτημένο μέχρι το τέλος του χρόνου αφού η Συμφωνία Αποχώρησης του ΗΒ προνοεί πως το επόμενο διάστημα μέχρι το τέλος του 2020 θα αποτελεί τη μεταβατική περίοδο κατά την οποία θα διεξάγονται διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο μερών για την συναρμολόγηση της σχέσης που θα διέπει την ΕΕ και το ΗΒ μελλοντικά, δηλαδή μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Πρέπει επίσης να τονίσουμε ότι η Συμφωνία Αποχώρησης προνοεί πως τα δύο μέρη δύνανται να συμφωνήσουν πριν από την 1^η Ιουλίου 2020 να επεκτείνουν τη μεταβατική περίοδο για ένα ή δύο χρόνια, δηλαδή μέχρι το τέλος του 2022 το αργότερο.

Το πλαίσιο και οι αρχές που θα διέπουν τη μελλοντική σχέση παρατίθενται στην Πολιτική Διακήρυξη που συνοδεύει τη Συμφωνία Αποχώρησης, η οποία αναφέρει πως θα επιδιωχθεί η συναρμολόγηση μιας φιλόδοξης, ευρείας, βαθιάς και ευέλικτης εταιρικής σχέσης που θα αφορά την εμπορική και οικονομική συνεργασία μέσω κυρίως μιας ολοκληρωμένης και ισόρροπης Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου, την επιβολή των νόμων και της ποινικής δικαιοσύνης, την εξωτερική πολιτική, την ασφάλεια και άμυνα και την ευρύτερη συνεργασία σε άλλους τομείς.

Όπως είναι γνωστό οι σχέσεις της Κύπρου με το ΗΒ (οικονομικές και όχι μόνο) είναι διαχρονικά στενές. Αρκεί να αναφερθεί ότι το ΗΒ συγκαταλέγεται ανάμεσα στους τρεις σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Κύπρου ενώ περίπου το 35% του τουρισμού μας προέρχεται από το ΗΒ. Είναι λογικό λοιπόν να αναμένει κανείς πως η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ που θα επηρεαστούν περισσότερο από το Brexit.

Όσον αφορά το εμπόριο και με την προϋπόθεση πως θα επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη και ισόρροπη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου, τότε δεν θα υπάρχουν δασμοί και ποσοτώσεις, πλην όμως θα υπάρχουν τελωνειακές διαδικασίες και θα εφαρμοστούν οι κανόνες καταγωγής αφού το ΗΒ θα αποτελεί ουσιαστικά «τρίτη χώρα». Συνυφασμένη με αυτό θα είναι και η επιβολή ΦΠΑ κατά την εισαγωγή προϊόντων από το ΗΒ. Οι εξαγωγές της Κύπρου προς το ΗΒ θα επηρεαστούν μόνο στην περίπτωση που η συναλλαγματική ισοτιμία της στερλίνας έναντι του ευρώ μειωθεί σημαντικά, κάτι που όμως δεν αναμένεται να γίνει αν επιτευχθεί η συμφωνία της μελλοντικής σχέσης μέσα στην καθορισμένη μεταβατική περίοδο.

Η Πολιτική Διακήρυξη προνοεί ότι θα πρέπει να συμφωνηθούν κοινές αρχές σε σχέση με τα πρότυπα, τους τεχνικούς κανόνες, την αξιολόγηση συμμόρφωσης, την πιστοποίηση και διαπίστευση, την επιτήρηση αγοράς, τη μετρολογία και τις σημάνσεις.

Αξίζει να αναφερθεί ότι σε σχέση με τις ιατρικές συσκευές και τα φάρμακα (που έχουν παρεμπιπτόντως εξέχουσα θέση στο εμπόριο μεταξύ της Κύπρου και του ΗΒ), η Συμφωνία Αποχώρησης αναφέρει ότι κατά τη μεταβατική περίοδο θα ισχύουν πλήρως τα όσα ίσχυαν πριν την αποχώρηση του ΗΒ, πλην όμως τώρα το ΗΒ δεν θα συμμετέχει στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τους σχετικούς οργανισμούς της ΕΕ. Οι Βρετανικοί κοινοποιημένοι οργανισμοί και τα πιστοποιητικά που εκδίδουν θα συνεχίσουν να αναγνωρίζονται στην ΕΕ και αντίστοιχα στο ΗΒ οι σχετικοί οργανισμοί της ΕΕ και τα πιστοποιητικά που εκδίδουν μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Το καθεστώς που θα ισχύσει μετά θα πρέπει να αποφασιστεί στις διαπραγματεύσεις για τη νέα εταιρική σχέση αφού το μόνο που αναφέρει η Πολιτική Διακήρυξη για τη νέα εταιρική σχέση είναι ότι τα μέρη θα εξετάσουν την πιθανότητα συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών τους.

Ο τουρισμός δεν αναμένεται ουσιαστικά να επηρεαστεί αφού όπως προβλέπεται στην Πολιτική Διακήρυξη δεν θα υπάρχουν θεωρήσεις εισόδου ένθεν και ένθεν για επισκέψεις μικρής διάρκειας (μέχρι τριών μηνών). Ισχύουν όμως και εδώ όσα αναφέρονται πιο πάνω σε σχέση με τη συναλλαγματική ισοτιμία της στερλίνας έναντι του ευρώ.

Ο τομέας των υπηρεσιών είναι επίσης πολύ σημαντικός για την Κύπρο σε σχέση με το Brexit αφού:

- Υπάρχουν Κυπριακές εταιρείες που χρησιμοποιούνται ως μητρικές εταιρείες συγκροτημάτων στις οποίες περιλαμβάνονται και Βρετανικές εταιρείες
- Κυπριακές εταιρείες παρέχουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες αλλά και επενδυτικά ταμεία έχουν παρουσία και δραστηριοποιούνται στο ΗΒ
- Υπάρχει γενικότερη παροχή υπηρεσιών από τη μια χώρα στην άλλη

Εδώ η Πολιτική Διακήρυξη αναφέρει ότι η εταιρική σχέση που θα επιτευχθεί πρέπει να περιλαμβάνει φιλόδοξες, ολοκληρωμένες και ισόρροπες πρόνοιες που να αφορούν την παροχή υπηρεσιών και τις σχετικές επενδύσεις με σεβασμό όμως της ρυθμιστικής δικαιοδοσίας του κάθε μέρους. Οι τομείς που θα περιλαμβάνονται θα είναι οι επαγγελματικές και επιχειρηματικές υπηρεσίες, οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες κούριερ, οι υπηρεσίες διανομής, οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες μεταφοράς.

Παρόλο που το κάθε μέρος θα δύναται να ρυθμίζει την αγορά του στα θέματα των υπηρεσιών του ανάλογα, η ύπαρξη συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολογίας μεταξύ της Κύπρου και του ΗΒ η οποία μάλιστα έχει αναθεωρηθεί πρόσφατα είναι σίγουρα βοηθητική. Η Δήλωση Πολιτικής προνοεί επίσης ότι η επιδιωκόμενη εταιρική σχέση θα πρέπει να περιλαμβάνει κανονιστικές ρυθμίσεις που να είναι διαφανείς, αποδοτικές και να βρίσκονται όσο το δυνατόν σε αρμονία ενώ να αποφεύγουν αχρείαστες απαιτήσεις.

Προνοείται επίσης πως θα πρέπει να συμφωνηθεί το πλαίσιο που θα διέπει την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων σε σχέση με τα ρυθμιζόμενα προσόντα, ενώ το βασικό «εργαλείο» που θα χρησιμοποιηθεί για τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών μεταξύ των μερών θα είναι τα σχετικά πλαίσια των δύο μερών που ρυθμίζουν την ισοδυναμία.

Σημαντική είναι επίσης και η προστασία των προσωπικών δεδομένων αφού υπάρχει μεγάλη διακίνηση δεδομένων μεταξύ της ΕΕ (περιλαμβανομένης φυσικά και της Κύπρου) και του ΗΒ. Η προσδοκώμενη εταιρική σχέση θα πρέπει σύμφωνα με την Πολιτική Διακήρυξη να επιβεβαιώνει τη δέσμευση των μερών να διασφαλίζουν την ύψιστη προστασία των προσωπικών δεδομένων σεβόμενα τους σχετικούς κανόνες της ΕΕ περιλαμβανομένων των διαδικασιών λήψης απόφασης σε σχέση με την επάρκεια των σχετικών ρυθμίσεων σε τρίτες χώρες. Υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι σε σχέση με το ΗΒ δεν θα υπάρξουν προβλήματα όσον αφορά τη διακίνηση και προστασία προσωπικών δεδομένων.

Όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία, η Πολιτική Διακήρυξη αναφέρει ότι η προσδοκώμενη εταιρική σχέση θα πρέπει να την κατοχυρώνει. Αυτό θα πρέπει να ερμηνευθεί με σχετική ασφάλεια ότι δεν θα υπάρξει απώλεια προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που είχαν ή θα έχουν εγγραφεί/κατοχυρωθεί πριν τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Ρυθμίσεις που θα προστατεύουν την πνευματική ιδιοκτησία θα πρέπει να υπάρξουν και για μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Η αναμενόμενη ένταξη του ΗΒ στη Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου θα διασφαλίσει την ένθεν και ένθεν συμμετοχή στις δημόσιες συμβάσεις και δεν θα υπάρξουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με το σημερινό καθεστώς.

Η Πολιτική Διακήρυξη προβλέπει πως στον τομέα των αερομεταφορών θα πρέπει να διαφυλαχτεί ο θεμιτός ανταγωνισμός και το αμοιβαίο, βιώσιμο και ισοζυγισμένο άνοιγμα των αγορών ενώ προνοείται η συναρμολόγηση συνολικής συμφωνίας για διασφάλιση της συνδεσιμότητας. Συνεπώς δεν αναμένεται να υπάρξουν προβλήματα στον τομέα αυτό, όπως ούτε και στον τομέα των οδικών μεταφορών όπου προβλέπονται παρόμοιες ρυθμίσεις.

Ο τομέας των θαλάσσιων μεταφορών θα διέπεται από το διεθνές νομικό πλαίσιο ενώ τα μέρη θα πρέπει να προβούν σε διευθετήσεις σε σχέση με την πρόσβαση στις αγορές. Επίσης θα πρέπει να διασφαλίζεται η συνεργασία όσον αφορά την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών.

Αναφορικά με τη διακίνηση προσώπων, όπως έχει ήδη αναφερθεί δεν θα υπάρχουν θεωρήσεις εισόδου για μικρής διάρκειας επισκέψεις (μέχρι τρεις μήνες) ένθεν και ένθεν, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Κατά τη μεταβατική περίοδο θα ισχύουν τα όσα ίσχυαν πριν την αποχώρηση του ΗΒ, δηλαδή ελεύθερη διακίνηση άνευ περιορισμών. Αυτό ισχύει και σε σχέση με τη διαμονή όπου μέχρι ακόμα και τη λήξη της μεταβατικής περιόδου όσοι διέμεναν ένθεν και ένθεν θα διατηρήσουν το δικαίωμα διαμονής. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί αφορά τόσο τους Κύπριους που διαμένουν και εργάζονται στο ΗΒ όσο και τον μεγάλο αριθμό Βρετανών που διαμένουν στην Κύπρο αφού δεν θα επηρεαστούν από το Brexit.

Σύμφωνα με την Πολιτική Διακήρυξη, το καθεστώς που θα ισχύσει μετά τη μεταβατική περίοδο σε σχέση με τη διακίνηση και διαμονή, με εξαίρεση τις επισκέψεις μικρής διάρκειας όπου δεν θα χρειάζονται θεωρήσεις εισόδου, πρέπει να εδράζεται στις αρχές της μη διάκρισης και της αμοιβαιότητας. Βεβαίως εδώ πρέπει να λεχθεί ότι το ΗΒ έχει ήδη δηλώσει την πρόθεση του να θέσει περιορισμούς.

Συναφές με τη διακίνηση/διαμονή είναι και το θέμα των φοιτητών από χώρες της ΕΕ που σπουδάζουν στο ΗΒ και φυσικά των Κυπρίων φοιτητών των οποίων ο αριθμός εκτιμάται πως ξεπερνά τις 8000. Όσοι λοιπόν Κύπριοι φοιτητές έχουν ήδη ξεκινήσει ή θα ξεκινήσουν τις σπουδές τους στο ΗΒ μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου, δεν επηρεάζονται αφού θα ισχύει μέχρι και το τέλος των σπουδών τους η κατάσταση που ίσχυε πριν από το Brexit τόσο όσο αφορά τα (μειωμένα) διδάκτρα όσο και το φοιτητικό δάνειο. Μετά τη μεταβατική περίοδο και σύμφωνα με την Πολιτική Διακήρυξη θα ισχύσουν νέες διευθετήσεις σε σχέση με την είσοδο και διαμονή για σκοπούς φοίτησης, κατάρτισης, έρευνας και ανταλλαγές νέων οι οποίες θα καθοριστούν στις διαπραγματεύσεις

Ως προς τις Βρετανικές Βάσεις στην Κύπρο, το σχετικό Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Αποχώρησης διασφαλίζει ότι το δίκαιο της Ε.Ε., στους τομείς που ορίζονται στο Πρωτόκολλο 3 της Πράξης Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται στις περιοχές των Βάσεων, ώστε να διασφαλισθούν τα συμφέροντα και να μην επηρεαστεί η καθημερινότητα των πολιτών που ζουν, εργάζονται ή διέρχονται από τις περιοχές των Βάσεων. Παράλληλα, το Πρωτόκολλο επεκτείνει την αρμοδιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου της Ένωσης, στους περισσότερους από τους τομείς που καλύπτονται. Συνεπώς, με την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ δεν αναμένεται να υπάρξει οποιαδήποτε αλλαγή στις ρυθμίσεις και διευθετήσεις που ισχύουν σήμερα για τις Βρετανικές Βάσεις.

Σημαντική πτυχή είναι επίσης εκείνη που αφορά τον ανταγωνισμό αφού ενδεχόμενες νέες πρακτικές στο ΗΒ οι οποίες θα αποκλίνουν από το Κοινοτικό κεκτημένο θα δημιουργήσουν άνισο ανταγωνισμό τόσο όσο αφορά τα προϊόντα όσο και τις υπηρεσίες και αυτό θα επηρεάσει φυσικά και την Κύπρο. Η Πολιτική Διακήρυξη αναφέρει πως η νέα εταιρική σχέση πρέπει να διασφαλίσει τον θεμιτό ανταγωνισμό με ισότιμους όρους. Θα πρέπει ως εκ τούτου να διατηρηθούν τα κοινά υψηλά πρότυπα σε σχέση με τις δημόσιες ενισχύσεις, τον ανταγωνισμό, τις κρατικές επιχειρήσεις, την εργοδότηση και κοινωνική προστασία, την προστασία του περιβάλλοντος, την κλιματική αλλαγή και τα σχετικά φορολογικά θέματα. Στην κατεύθυνση αυτή θα ληφθούν υπόψη τα σχετικά Ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα.

Η Πολιτική Διακήρυξη αναφέρει επίσης πως τα μέρη θα πρέπει ειδικότερα να διατηρούν ένα εύρωστο και ολοκληρωμένο πλαίσιο για τον έλεγχο του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων το οποίο να αποτρέπει την αδικαιολόγητη στρέβλωση του εμπορίου και του ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα να δεσμευτούν να τηρούν τις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης στον τομέα της φορολογίας και να περιορίζουν τις επιζήμιες φορολογικές πρακτικές αλλά και να συμμορφώνονται με περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα και πρότυπα στον τομέα της απασχόλησης στα τρέχοντα υψηλά επίπεδα που προβλέπονται από τα υφιστάμενα κοινά πρότυπα. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να βασίζονται σε κατάλληλα και συναφή ενωσιακά και διεθνή πρότυπα, και να περιλαμβάνουν κατάλληλους μηχανισμούς για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής εσωτερικά, της επιβολής και της επίλυσης των διαφορών. Η μελλοντική σχέση θα πρέπει επίσης να προάγει την τήρηση και την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών διεθνών συμφωνηθεισών αρχών και κανόνων σε αυτούς τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της Συμφωνίας των Παρισίων.

Αναφέρεται τέλος ότι η Σύσταση για Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ που θα εξουσιοδοτεί την έναρξη διαπραγματεύσεων για την νέα εταιρική σχέση της ΕΕ με το ΗΒ αναφέρει πως η νέα εταιρική σχέση πρέπει να περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) το οποίο να συνδράμει τις ΜμΕ να εκμεταλλευθούν πλήρως τη νέα σχέση μεταξύ άλλων μέσω αύξησης του επιπέδου επίγνωσης τους και της ενίσχυσης της πρόσβασης τους σε χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν κανόνες, κανονισμούς και διαδικασίες που σχετίζονται με τη διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων των δημοσίων συμβάσεων.

Καταληκτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι ο αντίκτυπος για την Κύπρο από την αποχώρηση του ΗΒ από την ΕΕ θα είναι μικρότερος απ' ό,τι στην περίπτωση που θα είχαμε ένα άτακτο Brexit. Αυτό φυσικά με την προϋπόθεση πως η συμφωνία για τη μελλοντική εταιρική σχέση των μερών ολοκληρωθεί μέσα στην όποια μεταβατική περίοδο που επί του παρόντος είναι το τέλος του 2020. Θα πρέπει βέβαια να λεχθεί ότι το μελλοντικό καθεστώς δεν θα είναι το ίδιο ευνοϊκό καθεστώς που επικρατούσε όταν το ΗΒ ήταν μέλος της ΕΕ και αυτό είναι λογικό, αφού ουσιαστικά το ΗΒ θα είναι τρίτη χώρα.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Πολλά θέματα παραμένουν αδιευκρίνιστα και θα αποτελέσουν το αντικείμενο των διαπραγματεύσεων για τη συναρμολόγηση της μελλοντικής σχέσης με βάση την Πολιτική Διακήρυξη. Δεν χρειάζεται βέβαια να λεχθεί ότι λόγω των διαχρονικά στενών σχέσεων της Κύπρου με το ΗΒ, όσο στενότερη θα είναι η μελλοντική σχέση του ΗΒ με την ΕΕ τόσο πιο πολύ θα είναι προς το συμφέρον της χώρας μας και τόσο λιγότερος θα είναι ο αντίκτυπος.

Το ΚΕΒΕ από τη μεριά του θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις και να ενημερώνει τα μέλη του άμεσα έτσι που να προετοιμάζονται κατάλληλα για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

18/02/2020
/ΓΒ